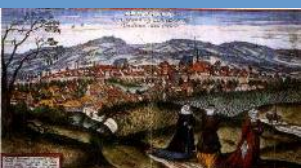

EÖTVÖS JÓZSEF
EVANGÉLIKUS
GIMNÁZIUM ÉS
EGÉSZSÉGÜGYI
SZAKKÖZÉPISKOLA

„Vigyázzon
mindenki magá-
ra mielőtt meg-
hajlik; nehéz ám
felegyenesedni!”

Gyere velünk: verseljünk!

Az Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola 9. A osztályának erdélyi tanulmányútja

Gyere velünk: verseljünk!

2014. május 8-11.

Tavaszi séta Kolozsváron

Áprily Lajos: Tavasz a házsongárdi temetőben

A tavasz jött a parttalan időben
s megállt a házsongárdi temetőben.

Én tört kövön és porladó keresztben
Aletta van der Maet nevét kerestem.

Tudtam, hogy itt ringatja rég az álom,
s tudtam, elmúlt nevét már nem találok.

De a vasárnap délutáni csendben
nagyon dalolt a név zenéje bennem.

S amíg dalolt, a századokba néztem
s a holt professzor szellemét idéztem,

akinek egyszer meleg lett a vére

Aletta van der Maet meleg nevére.

Ha jött a harcok lázadó sötétje,
fényvel dalolt a név, hogy féltve védje.

S a dallamot karral kisérve halkán,
napsugaras nyugat dalolt a dalban,

hol a sötétség tenger-árja ellen
ragyogó gátat épített a szellem.

Aletta van der Maet nevét susogta,
mikor a béke bús szemét lefogta.

S mikor a hálátlan világ temette,

Aletta bújja jajgatott felette,

míg dörgő fenséggel bűgött le rája
a kálvinista templom orgonája.

Aztán a dal visszhangját veszítve, félve
belenémult a hervadásba, télbe.

Gyámoltalan nő - szól a régi fáma -
urát keresve, sírba ment utána...

A fényben, fenn a házsongárdi csendben
tovább dalolt a név zenéje bennem.

S nagyon szeretném, hogyha volna könnyem,
egyetlen könny, hogy azt a dallamot
Aletta van der Maet-nak megköszönjem.

„Valóságokat akartam láttatni; igazságokat akartam kiáltani, amik fájnak a gyávának, elnémitják az árulót, megrontják az ellenséget, megállítják az elnyomni akarót. Amik bátorságot adnak a csüggedőknek, világot gyújtanak a sötétben tévelygőknek, fegyvert adnak, a védteleneknek.

Ezt akartam kiáltani, és lehet, hogy kiáltó

szó leszek a pusztában... Mégis kiáltok! Neked:

Erdély, Bánság, Kőrös vidék és Máramaros ezeresztendő magyarosága: ébredj kézesztendő

álmoból, szemedet nyisd ki; nézz széjjel, és állj az új életben

tusakodni akarók közé, elég a passzivitásból.

Ami eddig orvosság volt, mérge az ezen túl és gyávaság.

(Kós Károly: Kiáltó szó)

Petőfi Sándor emlékezete az erdélyi költészetben

Szilágyi Domokos: Szemből, halál

Öt óra. Itt a végső pillanat. Héjjasfalva felé szaladva szalad ki lovon, ki az apostolokén – mint e huszonhat és fél éves legény.

Potomság! – mondja. – Vagy talán nem is? Hisz fut bálvány, az öreg Bem is, aki szíve felől hordotta volt,

bár nem értett egy sort se soha, sort, verssort, amelyet "oh, mon fils" rovott – nem harci dobót helyettesítőt – éppen csak a tett válott igévé. S elvégeztett. Mert tett a szó, ó, tett, igen, csak orra bukik macskaköveken, s nem fegyver, csak fegyvernyi gondolat

buktatja orra jobb egek alatt. S akkor a fiú hirtelen megáll (a civil őrnagy) –: Hát szemből, Halál!

Lászlóffy Aladár: Vízaknai Petőfi

A vég ott kezdődött, hol sose járt. Segesvár előtt. Még a lendületben. Ott hozták neki is a díszhalált kétfelől fogva Kemény Farkas, Bethlen,

mint közép címert, azt az angyalost egy király elé, álmódzva nézett jelképekből is összeálló, most és mindörökké meglevő egészet.

Az ágyúörgős ördögzivatar, a láthatárok Golgota-sötétje nem ígért semmi enyhét egyhamar. Megint csakis a minden volt a tétje.

Ezért nem számított ott senki már, mártírsorsuk vagy megtörtetésük csak olyan volt, mint bármely Szigetvár az úton, melyen Ady szerint késünk.

Akkor csak egy gyöngy-golyóbis gurult a példabeszéd kugli-vályújában. Más bármi a szótár vizébe fült csak tőle volt elég az is, hogy "Nyár van..."

Nyár volt, a kalász dzsidává meredt a fű feszült, mint kaszabörtön mélyén, s egy ismeretlen négyzetmétered, boldog haza, egy szántóföld szegélyén

beszívta őt, a vízaknai sót, kunsági könnyet, Tihany-elvű nyelvet, S azóta is visszhangozza a jót, az ítéletet s végül a kegyelmet.

A szabadságharc költője, Petőfi Sándor Székelykeresztúron, a Gyárfás-kúriában tartózkodott élete utolsó éjszakáján. A ház falára 1928-ban tették a márvány táblát a következő szöveggel: „Ebben a házban töltötte utolsó estéjét Petőfi Sándor 1849. július 30-án.” Sokáig volt Petőfi ittlétének „élő” tanúja az öreg körtefa, amelyet utóbb már csak vaspántok tartottak össze. Helyére a kegyelet új csemetefát ültetett, mely előtt emléktáblát helyezett el az utókor, Kányádi Sándor négy sorával: Haldoklik az öreg tanú,/ Petőfi vén körtefája./ Azt beszélik ő látta volt/ verset írni utoljára.”

Az erdélyi magyar irodalom a helytállás és megmaradás irodalma, az egyetemes magyar nyelvű kultúra elkötelezett hagyományörzője. A következőkben Tompa László és Jékely Zoltán írásaival mutatjuk be az erdélyi irodalom sajátos hangulatát.

Tompa László: Lófűrösztés

Vasalt paták csattognak a kavicsos parton...
Két székely lovas jó két pár lóval a vízre -
Rögtön le harisnyát, inget, - s már benne
csubognak.

A víz hamar az állatok sügyéig ér föl,
Sodorná is őket, de szorulnak a térdek,
S működnek a sarkak, fordulást követelve -
A lovak nyúlt nyakkal engednek a parancs-
nak,

Így fordulnak, megúszva, föl és le néhány-
szor,

Míg egyik legény rikkant, s hetykén veti
hátra:

Szorítsad, Imre! S ez rá: Ne hagyd magad,
Áron!

S kacagnak nyersen a játszadozáshoz -

Majd ezt megunva, kiállnak a partmenti
sekélybe,

Szikkadni a napra, mely roppant fényt, he-
vet süt!

Aranypor a sok csepp, megrázkódván az
állat!

Így lovukon, szinte helyükre kövülve időz-

nek,

Két szíjas székely, bajviselt, bús, konokarcú
Fölöttük madár hűz, árnyvető fellegek úsz-
nak -

A dél meg izzóbb -, ők állnak rezzenetlen
Szoborként. Egykor így álltak (ők vagy
apáik)

A Prutnál is, - így a gránátszaggatta Dober-
dó

Szikláin, - akár Pennsylvania gyilkos leve-
gőjű

Bányáiban, s álltak, ahol csak állniok kel-
lett,

Keserű daccal, a sorsnak szembeszegülve.

S én nem tudom a sorsot, mit tartogat még
ezutánra,

E végzetes ég alatt lesz-e még öröm?

De tudok annyit, hogy ha öröm helyett

Tüzes mennykövek szakadnak is itt le,

- Míg gyászosan évek százai húznak el -

Ők örömtelenül is, ha kínba tébolyodottan:

Itt fognak állni örökké, - hogy Imre szorítja,

Áron pedig... Áron nem hagyja magát!

Jékely Zoltán: Körgallér roskadt vállra

Álombeli találkozás Tamási Áronnal

(Borongós szürkületben, omladékos ház végében, felszaggatott, gödrös helyen találtam.
Nekem háttal, magában ült, csak a felsőteste látszott, se pad, se szék alatta. Kietlen kör-
nyezete, elhagyatottsága szíven fogott... S hirtelen a feje fölül, a magasból, panaszos ver-
ses beszéd hallatszott, ilyen formán:)

„**Állj meg, ember, állj meg,
csak egy percre állj meg!**

**A ház vége nyirkos,
ez a hideg gyilkos.**

**Állj meg, ember, állj meg,
csak egy percre állj meg!**

**Megfagy itt a lélek,
ahol üldögélek.**

**Szánj meg, ember, szánj meg,
és tűzzel kínálj meg!**

**De ne csak gyufával:
kőből ütött lánggal,
lángoló csóvával!**

**Hadd jusson belőle
szemre, szemfedőre,
s úgy szálljak az égbe,
mint a csillag, égve!”**

(Sirás környékezett. Mőgéje léptem, s roskadt, előreesett vállára puha, prémes körgallért
borítottam – nem tudom, honnan s hogyan került a kezembe... Feje közelségétől, vállá
érintésétől olyan erős borzongás járt át, hogy mielőtt megszólalhattam volna, felriadtam.
Történt 1970 májusában.)

*Fejünkre por hull, régi
vakolat,*

*így énekeljük a drága
Siont;*

*egér futkározik a pad
alatt*

*s odvából egy-egy vén
kuvik kirent.*

*Tízen vagyunk: ez a
gyülekezet,*

*a tizenegyedik maga a
pap,*

*de énekelünk mi százak
helyett,*

*hogy hull belé a por s a
vakolat,*

*a hiúban a denevér
riad*

*s egy-egy szuvas
gerenda meglazul:*

*tizenkettedikünk maga
az Úr.*

*Így énekelünk mi, pár
megmaradt*

*- azt bünteti, akit szeret
az Úr -,*

*s velünk dalolnak a
padló alatt,*

*kiket kiirtott az idő
gazul.*

(Jékely Zoltán)

**EÖTVÖS JÓZSEF
EVANGÉLIKUS
GIMNÁZIUM ÉS
EGÉSZSÉGÜGYI
SZAKKÖZÉPISKOLA**

Telefonszám: 06/99/313-767
Faxszám: 06/99/313-767
E-mail:
iskola@eotvos.sopron.hu

Nagyvárad -
Szent László
székese gyűház

Az Ady Endre Múzeum
Nagyváradon

Ady Endre: A Kalota partján

Pompás magyarok, templomból jövet
Mentek át a Kalota folyón
S a hidat fényben majdnem fölemelte
Az ölelő júniusi Nap.
Mennyi szín, mennyi szín, mennyi kedves
És tarkaságban annyi nyugalom
És fehér és piros és viritó sárga,
Izgató kék és harcos barna szín
S micsoda nyugodt, nagyságos arcok,
Ékes párták, leesni áhitók.
Papi beszéd kemény fejkéből csöndben
Száll el s nyári illattal vegyül.
Mily pompás vonulásuk a dombon,
Óh tempós vonulás, állandóság,
Biztosság, nyár, szépség és nyugalom.
S réám nyilaz a nyugtalanság:
Leány-szemek, Sorsom szemei,
Szemek, melyekben rózsás, húsz éves,
Vidám kamasznak látom magam,
Szebb szemek minden volt szemeknél
S bennük végkép megpecsételtetett
Az én örök-bús ifjúságom:
Vonzódás, drága üzetés
Csapongás a végső csapásig
S imádkozva nézni e nagy szemekben
Magamat és mint vagyok bennük.
Csönd, június van a szivemben,
Általvonult templomi népség
Belémköltözött áhitata
S e percben a Kalota partján
Biztosság, nyár, szépség és nyugalom.
(1914)

Ady Endre: Őrizem a szemed

Már vénülő kezemmel
Fogom meg a kezedet,
Már vénülő szememmel
Őrizem a szemedet.
Világok pusztulásán
Ősi vad, kit rettenet
Űz, érkeztem meg hozzád
S várok riadtan veled.
Már vénülő kezemmel
Fogom meg a kezedet,
Már vénülő szememmel
Őrizem a szemedet.
Nem tudom, miért, meddig
Maradok meg még neked,
De a kezedet fogom
S őrizem a szemedet.
(1916)

Ady és Csinszka a
csucsai kastély kertjében
(1914)

A csucsai kastély nap-
inkban
(Fotó: Friwaldsky Áron)

Nagyvárad -
a Kanonok-sor